

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

การศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญาของเกษตรกรในอำเภอทองแสนขัน
จังหวัดอุตรดิตถ์

**The Study of Farmers' Decision Making on Grain Production under Contract Farming
in Thong Saen Khan District of Uttaradit Province**

จักรวาล สุขวัฒน์ (Charawut Sooawat) * สุนันท์ สีสังข์ (Sunan Seesang)**

อัจฉรา จิตตลดากร (Achara Chittaladakorn)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญา 3) เจตคติของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปลูกข้าวโพด 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญา 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญา ตัวอย่างศึกษาในครั้งนี้ คือเกษตรกรที่เข้าร่วมการปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์แบบมีพันธะสัญญา จำนวน 85 คน และเกษตรกรทั่วไปที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบไม่มีพันธะสัญญา จำนวน 85 คน ของอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1)สภาพทางสังคมของเกษตรกรด้าน อายุ เพศ แรงงาน และสมาชิกทางสังคมของ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรทั่วไปไม่แตกต่างกัน สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ปลูกข้าวโพด โดยเฉลี่ย 6.82 ไร่ ส่วนเกษตรกรทั่วไปมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดโดย เฉลี่ย 14.55 ไร่ รายได้จากการขายข้าวโพด เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เฉลี่ย 89,816.47 บาท และมีหนี้สินโดยเฉลี่ย 29,090.91 บาท ส่วนเกษตรกรทั่วไปมีรายได้จากการขายข้าวโพด 114,082.35 บาท และมีหนี้สินโดยเฉลี่ย 63,647.06 บาท สำหรับต้นทุนการผลิตเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีต้นทุนการผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 4,250 บาท ส่วนเกษตรกรทั่วไปมีต้นทุนการผลิตต่อไร่เฉลี่ย 5,140 บาท 2)ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญา และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน 3)เจตคติของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นในเรื่องพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกและทุนในการเพาะปลูกอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเกษตรกรทั่วไปส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อยู่ในระดับมาก 4)ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นในด้านการมีสัญญารับซื้อผลผลิตและราคาที่รับซื้อที่แน่นอน ส่วนเกษตรกรทั่วไป มีความคิดต่อบัญชีการตัดสินใจในเรื่องแหล่งน้ำ และเงินทุน 5)ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดแบบมีสัญญาผูกพัน ส่วนใหญ่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีปัญหาในเรื่องต่างๆ อยู่ในระดับที่น้อย ส่วนเกษตรกรทั่วไปมีปัญหาในระดับมาก ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรทั่วไปมีปัญหาในเรื่องของแหล่งน้ำ จึงเสนอแนะให้รัฐบาลสนับสนุนด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

คำสำคัญ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ การปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญา จังหวัดอุตรดิตถ์

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช jsooawat@windowslive.com

** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sunan.seesang@outlook.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agri@stou.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this study were 1) to study social and economic state of farmers who had produced maize seeds under contract farming in Thong Saen Khan District of Uttaradit Province; 2) to study their knowledge and understanding of maize seed production under contract farming; 3) to study their attitude towards factors affecting their success in their maize seed production; 4) to study the factors affecting their decision making on maize seed production under contract farming; and 5) to study their problems and suggestions on the extension of their maize seed production under contract farming.

The samples in this study were 85 farmers who participated in the maize seed production under contract farming and 85 general farmers who had produced grain as usual in Thong Saen Khan District of Uttaradit Province. The data collecting process was interviewing the studied farmers by using structural interview form. The statistical methodology used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings of this study were as follows: 1) The social and economic state of the farmers who participated in the maize seed production under contract farming and general farmers who had produced maize seeds as usual in Thong Saen Khan District of Uttaradit Province was not different in the aspect of age, gender, quantity of their labor, and their being a member of a social group. Considering their economic state, it was found that the average area used for growing maize of the farmers who participated in the maize seed production under contract farming was 6.82 Rai, while the average area used for growing maize of general farmers was 14.55 Rai. The average income obtaining from selling the maize production of the farmers who participated in the project was 89,816.47 Baht, and their average liability was 29,090.91 Baht; while the average income obtaining from selling the maize production of general farmers was 114,082.35 Baht, and their average liability was 63,647.06 Baht. The average production cost per Rai of the farmers who participated in the project was 4,250 Baht, while the average production cost per Rai of general farmers was 5,140 Baht. 2) the knowledge and understanding of the maize seed production under contract farming of the farmers who participated in the project and the knowledge and understanding of general farmers was not different. 3) considering their attitude towards factors affecting their success in their maize seed production, it was found that the opinions of the farmers who participated in the project on the area used for growing maize and their production cost were at medium level, while the opinions of general farmers on many items wear at high level. 4) considering the factors affecting their decision making on maize seed production under contract farming, it was found that the farmers who participated in the project agreed that the contract which guaranteed that their produce would be purchased and the selling price would be certain was a factor which affected their decision making, while general farmers agreed that water sources and the capital were factors which affected their decision making. And 5) considering their problems with the extension of their maize seed production under contract farming, it was found that the farmers who participated in the project mostly had problems at low level, while general farmers had problems at high level. And it was found that the farmers who participated in the project and general farmers had problems with the lack of water sources. And they suggested that the government should have supported them in searching additional water sources for agriculture.

Keywords: Decision making on participating in the project, Maize seed production under contract farming, Uttaradit Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การเกษตรแบบมีสัญญา เอื้อประโยชน์ให้ทั้งเกษตรกรและผู้ประกอบการที่รับซื้อสินค้าเกษตรเพราะปริมาณสินค้าเกษตรมักเปลี่ยนแปลงและผันผวนตามฤดูกาล ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาด้านจำหน่ายผลผลิต และไม่มีหลักประกันรายได้จากการขายผลผลิต ขณะเดียวกันพ่อค้า บริษัทส่งออก หรือโรงงานแปรรูป ประสบปัญหาการวางแผนการผลิตและการตลาด ขาดหลักประกันด้านปริมาณวัตถุดิบและต้นทุน จึงเกิดข้อจำกัดด้านการตลาด ดังนั้น การเกษตรแบบมีสัญญา จึงเป็นการพัฒนาการเกษตรอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกร มีหลักประกันในการประกอบอาชีพ ได้รับเทคนิควิทยาการเพิ่มผลผลิต และขายผลผลิต สามารถคาดการณ์ด้านรายได้และวางแผนการใช้จ่าย รวมทั้งอาจได้รับสินเชื่อเพื่อการผลิตพร้อมกันนี้ การเกษตรแบบมีสัญญายังช่วยให้พ่อค้า บริษัทส่งออก หรือโรงงานแปรรูปได้รับผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการลดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ลดความเสี่ยงในกระบวนการผลิต และส่งผลให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ นอกจากนี้ การเกษตรแบบมีสัญญา ยังเอื้อประโยชน์ให้ผู้บริโภคได้รับผลผลิตที่มีคุณภาพดี เป็นสินค้าที่ได้มาตรฐาน ทำให้ประเทศสามารถส่งออกสินค้าเกษตรชนิดต่างๆ ได้มากขึ้น ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องเกิดการจ้างแรงงานและสร้างรายได้ เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวม ส่งผลให้ประเทศสามารถพัฒนาก้าวหน้าต่อไปได้ไม่หยุดยั้ง (อัจฉรา จิตตลดากร และคณะ 2551: 1-1)

อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีบริษัทได้เข้ามาส่งเสริมให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เข้ามาทำการเพาะปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์เพื่อทดแทนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบเดิมที่มีการเพาะปลูกอยู่เป็นจำนวนมาก โดยมีเกษตรกรเพียงไม่กี่รายที่สนใจเข้าร่วมการเพาะปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์แบบมีสัญญากับทางบริษัทที่เข้ามาส่งเสริม ทั้งที่มีการลงทุนในเรื่องของปัจจัยการผลิตให้ก่อน การมีการประกันราคารับซื้อที่แน่นอน และมีการบริการในด้านความรู้ให้แก่เกษตรกรถึงแปลงที่ทำการเพาะปลูก และในปัจจุบันปัญหาของเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอทองแสนขันที่สำคัญ คือ การเพิ่มขึ้นของราคาปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดและปุ๋ยเคมี ส่งผลให้ต้นทุนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้หรือผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับ นอกจากนี้กระบวนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอทองแสนขัน ยังมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำอยู่ ซึ่งหากเกษตรกรไม่ทำการพัฒนา หรือหาพืชชนิดใหม่มาทดแทน และแก้ไขประสิทธิภาพการผลิตให้มีผลผลิต ที่มากขึ้นและได้คุณภาพแล้ว จะส่งผลต่อรายได้ที่เกษตรกรจะได้รับลดน้อยลง

ด้วยเหตุนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยอะไรที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์แบบมีสัญญาของเกษตรกร ในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี เพื่อที่จะได้นำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และรวมทั้งเป็นข้อมูลให้แก่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร นำข้อมูลไปแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวโพดเมล็ดพันธุ์แบบมีสัญญาให้กับเกษตรกรต่อไป

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรต่อการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี 2) ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการปลูกข้าวโพดแบบมีสัญญาณของเกษตรกรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี 3) เจตคติของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปลูกข้าวโพด 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกข้าวโพดแบบมีสัญญาณของเกษตรกร ในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี 5) ปัญหา และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกข้าวโพด แบบมีสัญญาณของเกษตรกร ในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษากลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์แบบมีสัญญาณ ที่มีการเพาะปลูกเป็นประจำ จำนวน 85 ราย และกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ทำการเพาะปลูกข้าวโพดเลยสักต้นแบบไม่มีสัญญาณ ที่อยู่บริเวณข้างเคียง จำนวน 85 ราย โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ละ เท่ากัน โดยให้กลุ่มที่มีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์แบบมีสัญญาณเป็นกลุ่มเกษตรกรหลัก และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลยสักต้นแบบไม่มีสัญญาณ เป็นกลุ่มที่ใช้ศึกษา รวมกลุ่มประชากรที่จะดำเนินการเก็บตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 170 ราย ในปีการเพาะปลูก 2556 (ข้าวโพดหลังนา ฤดูแล้ง ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 2555 - มีนาคม 2556) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (close-ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) โดยรูปแบบของคำตอบจะเป็นแบบสำรวจรายการ แบบเติมคำในช่องว่าง และแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert scale) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ สถิติพรรณนา เพื่อบรรยายลักษณะต่างๆ ของข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมาน ใช้ t - test เพื่อทดสอบสมมุติฐานในการเปรียบเทียบของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์แบบมีพันธุ์สัญญาณและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลยสักต้น ที่ไม่มีพันธุ์สัญญาณ

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพทางสังคม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.87 ปี จบระดับประถมศึกษา มากกว่าระดับอื่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.47 คน เป็นสมาชิกลูกค้า ธกส. มากกว่า สมาชิกอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น สำหรับเกษตรกรทั่วไป มีสภาพทางสังคมใกล้เคียงกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการคือ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.63 ปี จบระดับประถมศึกษา มากกว่าระดับอื่น ๆ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.46 คน เป็นสมาชิกลูกค้า ธกส. มากกว่าสมาชิกอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ได้รับความรู้ข่าวสารด้านการเกษตรจากจากผู้นำท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นอาชีพทำไร่ ข้าวโพด มากกว่าอาชีพอื่น ๆ อาชีพนอกภาคการเกษตรประกอบอาชีพรับจ้างมากกว่าอาชีพอื่น ๆ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดทั้งหมดเฉลี่ย 6.82 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเป็นของตนเองทั้งหมด เฉลี่ย 5.80 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดที่เช่าเฉลี่ย 3.07 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ทำไร่ข้าวโพด เฉลี่ย 2.33 คน มีรายได้จากการเกษตรของครัวเรือนปี 2556 จากการขายข้าวโพดเฉลี่ย 89,816.47 บาท จากการขายข้าวเฉลี่ย 14,448.28 บาท โดยมีรายได้จากภาคเกษตรรวม เฉลี่ย 99,675.25 บาท มีรายได้นอกภาคเกษตรจากการรับจ้าง เฉลี่ย 16,315.48 บาท โดยมีรายได้รวมทั้งปี เฉลี่ย 116,127.06 บาท จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินมากกว่าครัวเรือนที่เป็นหนี้ มีแหล่งหนี้สินคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มากกว่าแหล่งอื่น และมีหนี้สินของครัวเรือนโดยเฉลี่ย 29,090.91 บาท

สำหรับเกษตรกรทั่วไปส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการเกษตร เป็นอาชีพทำไร่ข้าวโพดมากกว่าอาชีพอื่น ๆ และอาชีพนอกภาคการเกษตรมีอาชีพรับจ้างมากกว่าอาชีพอื่น ๆ มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 14.55 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดทั้งหมดเฉลี่ย 14.55 ไร่ และเป็นของตนเองเฉลี่ย 7.11 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดเช่าเฉลี่ย 8.79 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการทำไร่ข้าวโพด เฉลี่ย 2.66 คน มีรายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือน จากการขายข้าวโพดเฉลี่ย 114,082.35 บาท จากการขายข้าวเฉลี่ย 5,276.47 บาท มีรายได้รวมในภาคเกษตรเฉลี่ย 119,358.82 บาท ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนจากการรับจ้าง เฉลี่ย 16,882.35 บาท มีรายได้นอกภาคเกษตรรวม เฉลี่ย 16,882.35 บาท และมีรายได้รวมทั้งปี เฉลี่ย 136,241.18 บาท ครัวเรือนของเกษตรกรทั่วไปทุกครัวเรือนเป็นหนี้สิน โดยเป็นหนี้กับ ธกส./สถาบันการเงินมากกว่าแหล่งอื่น ๆ และมีหนี้สินในครัวเรือน เฉลี่ย 63,647.06 บาท

สำหรับต้นทุนการผลิตข้าวโพดต่อไร่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรวมต้นทุนการผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 4,250 บาท ส่วนต้นทุนการผลิตข้าวโพดต่อไร่ของเกษตรกรทั่วไป ต้นทุนการผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 5,140 บาท

2. ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญา

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ ดังนี้ เกษตรกรมีความเข้าใจในเรื่องของ ลักษณะพื้นที่ปลูกข้าวโพด ความรู้ในการเตรียมดินก่อนการเพาะปลูก ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดวัชพืชก่อนการเพาะปลูก ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษา ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ถูกต้อง การรู้จักการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญาเป็นเช่นไร มีความรู้ความเข้าใจดังนี้คือ มีการประกันราคารับซื้อผลผลิตที่แน่นอน มีการให้สินเชื่อในด้านการผลิตให้กู้ยืมในการเพาะปลูก โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประสานงานในเรื่องต่างๆ ของเกษตรกร มีระบบการจ่ายเงินที่แน่นอนตรงตามกำหนดตามที่ได้ทำสัญญาไว้ มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ชัดเจนตรงตามกำหนด มีจตุรรวบรวมผลผลิตที่ใกล้กับแหล่งเพาะปลูก สามารถลดความเสี่ยงในการเพาะปลูกข้าวโพดได้ สามารถลดปัญหาหาพ่อค้าคนกลางได้ และ แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกข้าวโพด

สำหรับเกษตรกรทั่วไป ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเหมือนกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

3. เจตคติและความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปลูกข้าวโพด

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีเจตคติและความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จในการปลูกข้าวโพด อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 ประเด็นดังนี้ แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกจำเป็นต้อง สามารถนำมาใช้ได้ตลอดทั้งปี พื้นที่ปลูกข้าวโพดต้องมีความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรต้องมีความรู้ที่สามารถดูแล รักษาการปลูกข้าวโพดได้ตลอดการเพาะปลูก การมีแรงงานเพียงพอในการปลูกข้าวโพด เกษตรกรต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพด เกษตรกรสามารถหาสินเชื่อได้ในการปลูกข้าวโพด ตลาดและราคา

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ข้าวโพด รายได้สุทธิของการปลูกข้าวโพด อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น ดังนี้ พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ประเด็น ดังนี้ เกษตรกรมีทุนเพียงพอในการปลูกข้าวโพด

ส่วนเกษตรกรทั่วไป มีเจตคติและความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปลูกข้าวโพด อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 ประเด็นดังนี้ แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกจำเป็นต้องสามารถนำมาใช้ได้ตลอดทั้งปี พื้นที่ปลูกข้าวโพดต้องมีความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรต้องมีเวลาที่สามารถดูแลรักษาการปลูกข้าวโพดได้ตลอดการเพาะปลูก พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร เกษตรกรมีทุนเพียงพอในการปลูกข้าวโพด เกษตรกรสามารถหาสินเชื่อได้ในการปลูกข้าวโพด ตลาดและราคาข้าวโพด รายได้สุทธิของการปลูกข้าวโพด อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น ดังนี้ การมีแรงงานเพียงพอในการปลูกข้าวโพด เกษตรกรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพด

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกข้าวโพดแบบมีสัญญา

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยภาพรวมของการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์ แบบมีพันธะสัญญา มีดังนี้ ด้านปัจจัยการผลิต ภาพรวมส่วนใหญ่มีผลในการตัดสินใจในระดับปานกลางทั้งในเรื่องของราคาสินค้าพันธุ์ข้าวโพด (ร้อยละ 70.6) การถือครองพื้นที่ทางการเกษตร เงินทุนในการปลูกข้าวโพด เครื่องมือเครื่องจักรกลที่ใช้ในการปลูกข้าวโพด ราคายูและสารเคมีที่ใช้ในการดูแลรักษาข้าวโพด และ มีปัจจัยเดียวที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเป็นปัจจัยหลักที่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีผลต่อการตัดสินใจในระดับที่มาก แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกข้าวโพด (ร้อยละ 63.5) ด้านการจัดการการผลิต โดยภาพรวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมีผลต่อการตัดสินใจในระดับที่มาก ประกอบไปด้วยจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ปลูกและดูแลรักษาข้าวโพด (ร้อยละ 63.5) ความรู้ความเข้าใจในการปลูกข้าวโพด การวางแผนการใช้เมล็ดพันธุ์ในการปลูกข้าวโพด การวางแผนโดยการกำหนดวันปลูกและวันเก็บเกี่ยวข้าวโพด การดำเนินการผลิตข้าวโพดให้ตรงกับความต้องการและมีคุณภาพ และด้านปัจจัยการผลิตที่มีผลในการตัดสินใจในระดับปานกลาง คือโรค แมลง ศัตรูธรรมชาติของข้าวโพด (ร้อยละ 67.2) ด้านผลผลิต โดยภาพรวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับที่มาก ประกอบไปด้วยการจัดจำหน่ายข้าวโพดในรูปฝักสด อัตราการติดของเมล็ดของข้าวโพด (ร้อยละ 100) การคิดความชื้นของผลผลิตข้าวโพดที่รับซื้อไม่เกิน 30% น้ำหนักข้าวโพดเฉลี่ยต่อไร่ และปริมาณผลผลิตข้าวโพด ด้านการขนส่ง ภาพรวมส่วนใหญ่มีผลในการตัดสินใจในระดับปานกลางประกอบไปด้วย ระยะทางในการขนส่งผลผลิตข้าวโพด การมีวัสดุในการเก็บผลผลิตและง่ายต่อการขนส่งข้าวโพด (ร้อยละ 64.7) ด้านการตลาด ปัจจัยหลักที่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีผลต่อการตัดสินใจในระดับที่มาก ประกอบไปด้วย มีราคาประกันในการรับซื้อผลผลิตข้าวโพด (ร้อยละ 100) มีสัญญาซื้อขายข้าวโพดที่แน่นอน ราคาข้าวโพดยุติธรรมและคุ้มค่ากับการลงทุน ด้านการบริการจัดการผลิต ปัจจัยหลักที่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีผลต่อการตัดสินใจในระดับที่มาก ประกอบไปด้วย การให้คำปรึกษาในการผลิตและดูแลรักษาข้าวโพด (ร้อยละ 89.4) เจ้าหน้าที่ดูแลตลอดกระบวนการผลิตข้าวโพด และหัวหน้ากลุ่มคอยประสานงานในเรื่องต่างๆ แทนเกษตรกร

ส่วนเกษตรกรทั่วไป โดยภาพรวมให้ความเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเมล็ดพันธุ์แบบมีพันธะสัญญา อยู่ในระดับมาก มีดังนี้ ด้านปัจจัยการผลิต แหล่งน้ำที่ใช้ใน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

การปลูกข้าวโพด ราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่ใช้ในการปลูก (ร้อยละ 75.3) การถือครองพื้นที่สำหรับการปลูกข้าวโพด เงินทุนในการปลูกข้าวโพด ราคาปุ๋ยและราคาสารเคมีที่ใช้ในการดูแลรักษาข้าวโพด เครื่องมือ/เครื่องจักรกลที่ใช้ในการปลูกข้าวโพด ด้านการจัดการการผลิต การดำเนินการผลิตข้าวโพดให้ตรงกับความต้องการและมีคุณภาพ (ร้อยละ 76.5) การวางแผนโดยการกำหนดวันปลูกและวันเก็บเกี่ยวข้าวโพด จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ปลูกและดูแลรักษาข้าวโพด โรค แมลง ศัตรูธรรมชาติของข้าวโพด ความรู้ความเข้าใจในการปลูกข้าวโพด การวางแผนการใช้เมล็ดพันธุ์ในการปลูกข้าวโพด ด้านผลผลิต ภาพรวมความเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก มีดังนี้ ปริมาณผลผลิตข้าวโพด การจัดจำหน่ายข้าวโพดในรูปฝักสด (ร้อยละ 83.5) อัตราการติดของเมล็ดของข้าวโพด น้ำหนักข้าวโพดเฉลี่ยต่อไร่ การคิดความชื้นของผลผลิตข้าวโพดที่รับซื้อไม่เกิน 30% ด้านการขนส่งผลผลิต ภาพรวมความเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก มีดังนี้ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งผลผลิตข้าวโพด (ร้อยละ 75.3) การมีวัสดุในการเก็บผลผลิตและง่ายต่อการขนส่งข้าวโพด ระยะทางในการขนส่งข้าวโพด ด้านการตลาด ภาพรวมความเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง มีดังนี้มีราคาประกันในการรับซื้อผลผลิตข้าวโพด (ร้อยละ 69.4) ราคาข้าวโพดยุติธรรมและคุ้มค่ากับการลงทุน มีสัญญาซื้อขายข้าวโพดที่แน่นอน ด้านการบริการจัดการผลิต ภาพรวมความเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก มีดังนี้เจ้าหน้าที่ดูแลตลอดกระบวนการผลิตข้าวโพด การให้คำปรึกษาในการผลิตและดูแลรักษาข้าวโพด (ร้อยละ 68.2) และหัวหน้ากลุ่มคอยประสานงานในเรื่องต่างๆ แทนเกษตรกร

5. ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญา

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีปัญหาในระดับปานกลาง เพียง 1 ประเด็น คือ แรงงานในการปลูกข้าวโพด และมีปัญหาระดับน้อย 9 ประเด็น เรียงตามลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ย จากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกจำเป็นต้องสามารถนำมาใช้ได้ตลอดทั้งปี เกษตรกรมีทุนเพียงพอในการปลูกข้าวโพด เกษตรกรต้องมีเวลาที่สามารถดูแลรักษาการปลูกข้าวโพดได้ตลอดการเพาะปลูก เกษตรกรสามารถหาสินเชื่อได้ในการปลูกข้าวโพด พื้นที่ปลูกข้าวโพดต้องมีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพด ตลาดและราคาข้าวโพด รายได้สุทธิของการปลูกข้าวโพด

สำหรับเกษตรกรทั่วไป มีปัญหาในระดับมาก จำนวน 10 ประเด็นเรียงตามลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ดังนี้ รายได้สุทธิของการปลูกข้าวโพด แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกจำเป็นต้องสามารถนำมาใช้ได้ตลอดทั้งปี มีแรงงานเพียงพอในการปลูกข้าวโพด เกษตรกรสามารถหาสินเชื่อได้ในการปลูกข้าวโพด ตลาดและราคาข้าวโพด พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร เกษตรกรต้องมีเวลาที่สามารถดูแลรักษาการปลูกข้าวโพดได้ตลอดการเพาะปลูก พื้นที่ปลูกข้าวโพดต้องมีความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพทางสังคม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.87 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส.

เกษตรกรทั่วไปที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.63 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส.

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ การประกอบอาชีพด้านการเกษตรอาชีพหลัก คือการทำไร่ข้าวโพด มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.47 คน มีจำนวนแรงงานทำการเกษตรเฉลี่ย 2.33 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดปี 2556 เฉลี่ย 6.54 ไร่ มีพื้นที่ทำข้าวข้าวโพดเฉลี่ย 6.82 ไร่ รายได้ในครัวเรือนภาคการเกษตรปี 2556 เฉลี่ย 99,675.29 บาทเป็นรายได้จากการขายข้าวโพด เฉลี่ย 89,816.47 บาท และยังมีรายได้นอกภาคการเกษตร ในปี 2556 เฉลี่ย 16,315.48 บาท รายได้รวมทั้งปี 2556 เฉลี่ย 116,127.06 บาท มีภาวะหนี้สินเฉลี่ย 29,090.91 บาท มีต้นทุนในการผลิตข้าวโพดเฉลี่ย 28,937.65 บาท

เกษตรกรทั่วไป มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรอาชีพหลัก คือการทำไร่ข้าวโพด มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.46 คน มีจำนวนแรงงานทำการเกษตรเฉลี่ย 2.66 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดปี 2556 เฉลี่ย 14.55 ไร่ มีพื้นที่ทำข้าวข้าวโพดเฉลี่ย 14.55 ไร่ รายได้ในครัวเรือนภาคการเกษตรปี 2556 เฉลี่ย 119,358.82 บาท เป็นรายได้จากการขายข้าวโพด เฉลี่ย 114,082.35 บาท และยังมีรายได้นอกภาคการเกษตร ในปี 2556 เฉลี่ย 16,882.35 บาท รายได้รวม ทั้งปี 2556 เฉลี่ย 136,241.18 บาท มีภาวะหนี้สินเฉลี่ย 63,647.06 บาท มีต้นทุนในการผลิตข้าวโพดเฉลี่ย 55,637.18 บาท

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญา

พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในระดับที่มากส่วนใหญ่ตอบถูกทุกประเด็น ความรู้แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดควรจะเป็นน้ำฝนและน้ำชลประทาน การเลือกพื้นที่ควรเป็นลักษณะพื้นที่ที่ราบ การเตรียมดินจะต้องมีการเตรียมดินก่อนการเพาะปลูก มีกำจัดวัชพืชก่อนการเพาะปลูกข้าวโพด การดูแลรักษามีการใส่ปุ๋ยเคมีหลังการเพาะปลูก มีการเก็บเกี่ยวตามอายุของข้าวโพด ความรู้ความเข้าใจการทำการเกษตรแบบมีพันธะสัญญาผูกพัน เกษตรกรทราบว่า การเกษตรพันธะสัญญามีการประกันราคาผลผลิตที่แน่นอน การให้สินเชื่อด้านการผลิตให้กู้ยืม การมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประสานงานในเรื่องต่างๆ การจ่ายเงินที่แน่นอน การเก็บเกี่ยวผลผลิตตรงตามกำหนด การมีจุดรวบรวมผลผลิตที่ใกล้กับแหล่งเพาะปลูก การลดความเสี่ยงในการทำการข้าวโพดได้ และสามารถลดปัญหาพ่อค้าคนกลางได้ สำหรับเกษตรกรทั่วไป ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ในระดับมากไม่ต่างจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีเพียงประเด็นที่เกษตรกรทั่วไปยังไม่ค่อยทราบ ดังนี้ แหล่งน้ำที่ใช้เพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประสานงาน และการเกษตรแบบพันธะสัญญาสามารถลดความเสี่ยงจากพ่อค้าคนกลาง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

เจตคติและความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปลูกข้าวโพด

พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีเจตคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการปลูกข้าวโพดในระดับมากที่สุด 8 ประเด็น คือ แหล่งน้ำที่ใช้ปลูก ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ การมีเวลาดูแลรักษาได้ตลอดการเพาะปลูก มีแรงงานเพียงพอในการปลูกข้าวโพดการมีความรู้ความเข้าใจในการปลูกข้าวโพด การมีสินเชื่อในการปลูกข้าวโพด ตลาดและราคาข้าวโพด รายได้สุทธิของการปลูกข้าวโพด ปัจจัยที่ส่งผลในระดับปานกลางมี 1 ประเด็น คือขนาดของพื้นที่ที่ใช้เพาะปลูก และปัจจัยที่ส่งผลในระดับน้อยมี 1 ประเด็น คือเกษตรกรมีเงินทุนเพียงพอในการปลูกข้าวโพด เกษตรกรทั่วไป ส่วนใหญ่มีเจตคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการปลูกข้าวโพดในระดับที่มากที่สุด และมาก ในทุกๆประเด็น

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกข้าวโพดแบบมีสัญญาผูกพัน

1) ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการด้านปัจจัยการผลิตไม่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับปานกลาง เกษตรกรทั่วไป มีผลต่อการตัดสินใจด้านปัจจัยการผลิตในระดับที่สูงมาก แสดงว่าเกษตรกรในกลุ่มเข้าร่วมโครงการด้านปัจจัยการผลิตไม่ค่อยมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม แต่กลุ่มเกษตรกรทั่วไปมีความวิตกกังวลปัจจัยการผลิตอย่างมาก

2) ด้านการจัดการผลิต พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการทั้งในเรื่องของจำนวนแรงงาน การกำหนดวันเพาะปลูกความรู้ความเข้าใจในการปลูกข้าวโพด การดำเนินการผลิตข้าวโพดให้ตรงกับความต้องการและมีคุณภาพ เกษตรกรทั่วไป ส่วนใหญ่เห็นด้วยเหมือนกับกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ

3) ด้านผลผลิต พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการมากทั้งในเรื่องของการจัดจำหน่ายข้าวโพดในรูปของฝักสดแบบไม่ต้องสีเมล็ด อัตราการติดของเมล็ดข้าวโพด การคิดความชื้นของผลผลิตที่ 30% และน้ำหนักเฉลี่ยต่อไร่ เกษตรกรทั่วไป ส่วนใหญ่เห็นด้วยเหมือนกับกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ

4) ด้านการขนส่งผลผลิต พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการทั้งในเรื่องของระยะทางในการขนส่ง ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ส่วนเกษตรกรทั่วไป มีความคิดวาระยะทางในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการขนส่งเป็นอุปสรรคในการตัดสินใจ

5) ด้านการตลาด พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการทั้งในเรื่องการมีประกันราคาในการรับซื้อผลผลิตข้าวโพด การมีสัญญาซื้อขายผลผลิตที่แน่นอนและราคาคู่มากับการลงทุน ส่วนเกษตรกรทั่วไป ไม่แน่ใจในด้านการตลาดทำให้ไม่แน่ใจต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

6) ด้านการบริหารจัดการผลิต พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการทั้งในเรื่องการให้คำปรึกษาในการผลิตและดูแลรักษาข้าวโพด เจ้าหน้าที่ดูแลตลอดกระบวนการผลิตข้าวโพด หัวหน้ากลุ่มคอยประสานงานในเรื่องต่างๆ แทนเกษตรกร ส่วนเกษตรกรทั่วไป ไม่แน่ใจในด้านการบริหารจัดการผลิต ทำให้ไม่แน่ใจต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกข้าวโพดแบบมีพื้นที่มีสัญญา

พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และเกษตรกรทั่วไป มีปัญหาที่แตกต่างกัน คือ เกษตรกรจะมีปัญหาในด้านต่างๆ น้อยมาก ส่วนเกษตรกรทั่วไปจะมีปัญหาอยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านแหล่งน้ำ ความรู้ความเข้าใจในการผลิต และต้นทุนในการเพาะปลูก

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกข้าวโพดแบบมีพื้นที่มีสัญญา

พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรทั่วไป มีปัญหาเรื่องการขาดแคลนแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร จึงเสนอแนะให้รัฐบาลสนับสนุนด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ระบบชลประทาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าสู่การปลูกข้าวโพดแบบมีพื้นที่มีสัญญาผูกพัน โดยต้องให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระบบ กระบวนการ ขั้นตอน ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนดของโครงการอย่างถูกต้องก่อน
2. รัฐควรจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ระบบชลประทานเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
3. ควรส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกข้าวโพดแบบมีพื้นที่มีสัญญาผูกพัน เช่น ความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว เป็นต้น
4. ประชาสัมพันธ์ การปลูกข้าวโพดแบบมีพื้นที่มีสัญญาผูกพันให้เกษตรกรได้ทราบอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการใช้สื่อที่เกษตรกรให้ความสำคัญและได้รับบ่อย เช่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร วิทยุโทรทัศน์
5. นำเสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เสนอให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความช่วยเหลือ เช่น แหล่งน้ำขนาดเล็ก การปรับปรุงพื้นที่ การทัศนศึกษาดูงาน การฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมการปลูกข้าวโพดแบบมีพื้นที่มีสัญญาของเกษตรกร ในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีการปลูกข้าวโพดแบบมีพื้นที่มีสัญญา เพื่อจะได้้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนส่งเสริมการเกษตรต่อไป
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกข้าวโพด เพื่อวางแผนทางการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดแบบมีพื้นที่มีสัญญา
3. ศึกษาข้อกำหนดเกณฑ์ปฏิบัติในระดับพื้นที่โดยเกษตรกรมีส่วนร่วม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าภายใน (2550) ตลาดซื้อขายผัก (Online). <http://www.dit.go.th/>. 15 สิงหาคม 2550.
- ส่งเสริมการเกษตร (2534) คู่มือธุรกิจเกษตรสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร
กรมส่งเสริมการเกษตรการเกษตร
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การเกษตรแบบมีสัญญาในการผลิตพืชของไทย สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย การบริหารหน่วยที่ 7 หน้า 219–220 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จวงจันทร ดวงพัตรา (2529) เทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์ กรุงเทพมหานคร ภาควิชาพืชไร่ นา จังหวัดเชียงใหม่
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ฉันทนา กระจำพันธ์ (2555) ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดหวานแบบมีสัญญาผูกพันใน
จังหวัดเชียงใหม่ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เชษฐ สวงาม (2550) “ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมแบบมี
สัญญาผูกพันในอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและ สหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญธรรม จิตตอนันต์ (2536) ส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ประยูร ศรีประสาธน์ (2544) “การตัดสินใจ” ในเอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติใน
การบริหาร หน่วยที่ 7 หน้า 219 – 220 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เพ็ญศิริ สิมารักษ์ (2546) “จิตวิทยา” คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- มาศวรรณา นิวัฒน์ นิวัฒน์ (2551) “การพัฒนาธุรกิจสินค้าเกษตรและตลาดต่างประเทศ” มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ยุพิน พรหม ศิริวัธนกุล (2541) “พฤติกรรมและแนวคิดทางสังคม” คณะทรัพยากรธรรมชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ราชนนท์ ธีรพร (2539) “ข้าวโพด” กรุงเทพมหานคร ภาควิชาพืชไร่ นา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วันทนี ภูมิภักทราคม และคณะ (2534) “วิเคราะห์เชิงปริมาณ” พระนครศรีอยุธยา พิมพ์ครั้งที่ 2 เทียนวัฒนา
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2549) “เกษตรพันธะสัญญา เพื่อบรรเทาความยากจน” กรณีศึกษา
จังหวัดเชียงใหม่. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สิทธิชัย พัฒนสุวรรณ และคณะ (2549) “การศึกษาการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมของแรงงานนอก
ระบบกับปัญหาสุขภาพเกษตรกรรายย่อยเกษตรพันธะสัญญาและแรงงานเกษตร
รับจ้างในภาคการเกษตร” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สิน พันธุ์พินิจ (2546) “การส่งเสริมการเกษตร” หน่วยที่ 8 หน้า 243 – 245 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อัญญา จิตตลดากร และคณะ (2551) “โครงการการศึกษารูปแบบและปัจจัยความสำเร็จของ
การเกษตรแบบมีสัญญาในการผลิตพืชของไทย” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- เอ็นนู ชือสุวรรณ (2555:246) “ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาชุมชนเกษตร” สาขาส่งเสริม
การเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช